

Kärkevintä sankarijournalismia ei nykyään edusta sotakirjeenvaihtajana toimiminen, gonzoilu alamaailmassa tai tutkiva taloustoimittaja paljastamassa veropakolaisia Neitsytsaarilta. Kunnioituksen hattu vasta päästä nouseekin, kun journalisti uskaltaa asettua ymmärtämään vapaan kansalaisen vihollista numero yksi, nimittäin *ankeuttaja-virkamiestä*. Toimittaja **Jussi Sippola** lähti uhkarohkeaan yritykseen Helsingin Sanomien NYT-liitteessä (8.10.2014):

”Kaikki on kielletty. Suomea hallitsevat sadistiset virkamiehet, jotka päättävät kansalaisten puolesta, miten täällä pitää elää. Ja virkamiehet ovat väärässä, sillä heidän laatimansa säännöt ovat typeriä ja estävät kansalaisia elämästä siten kuin he haluavat.

Virkamiehet laativat sääntöjä, jotka kieltävät. On kielletty kansalaisilta terassit, pokerin peluu, oluen juonti ja paljon muuta.

Mutta entä jos tämä onkin potaskaa? Entä jos virkamiehet ovatkin tarinan sankareita? Entä jos ilman virkamiehiä, kansakunnan suojelijoita, me eläisimme anarkiassa, jossa tappaisimme toisemme?”

Yksi Sippolan haastattelemissa virkamiehistä on alkoholisäännösten kanssa työkseen painiskeleva sosiaali- ja terveysministeriön hallintoneuvos **Ismo Tuominen**:

”On tietoa, mitä pitäisi tehdä. Tutkimusten mukaan alkoholimainonnan rajoittaminen vähentää alkoholihaittoja, mutta on paljon voimia, jotka erisyistä eivät halua mitään tehtävän.

Jos ajattelen keskimääräistä lehden pääkirjoitusta tai kansalaisen sähköpostia, se on täynnä väärää tietoa. Omia arvauksia ja luuloja. Pahimmillaan tietysti, että nykyinen 2 500 kuolemaa on hyvä luku, kun se on saatu vähenemään edellisvuosista.

Alkoholi on ainoa aihe, josta voi kirjoittaa tai sanoa mitä tahansa. Voi kehua kapakassa, että sanoimpa suorat sanat holhoajille.

Jokainen lainvalmistelija tietää, että kaikilla rajoituksilla on hyvien puolien lisäksi huonoja puolia. Ei ole täydellistä maailmaa eikä täydellistä tapaa tehdä säännöksiä. Kyllähän se laki hölmöltä tuntuu ihmiselle, joka ajattelee vain sitä Koff-tölkkiä.

Toki maailma muuttuu, ja pykälät vanhentuvat. Esimerkiksi alkoholiannosten määrän rajoittaminen ravintolan tiskillä on hölmö säännös. Ei sellaista tarvita, kun samaan aikaan Virossa saa tuoda 100 litraa viinaa ja juoda ne kaupungin puistossa pullonsuusta.

Ei kaikkea pidä tehdä, vaikka tarkoitus olisi hyvä.”

Eurobarometri-aineiston (2012) perusteella on nyt laskettu kuinka monta kieltä kussakin Euroopan maassa keskimäärin osataan. Suomalaiset pärjäsivät vertailussa ihan hyvin: me puhumme keskimäärin 2,6 kieltä, kun esimerkiksi saksalaiset puhuvat

keskimäärin 2,0 kieltä, ranskalaiset 1,8 kieltä ja britit vain 1,6 kieltä. Ruotsalaisten kielirepertuaari oli suomalaisten tasolla (2,5), mutta pisimmän korren vetivät hollantilaiset, jotka osavat keskimäärin 3,2 kieltä.

Ollessaan Suomessa 1940-luvulla **Bertolt Brecht** lohkaisi tunnetulla tavalla suomalaisten vaitonaisuudesta. Uusi tutkimustieto sai **Juhana Aunesluoman** päivittämään sanonnan Facebook-komentissaan:

”Suomalaiset vaikenevat 2,6 kielellä”

Sosiaalinen media on myös välittänyt YP:n ex-kolumnisti **Katja Ketun** kuulumisia Frankfurtin kirjamesseilta, joiden teemamaa Suomi on tänä vuonna:

”Presidentit tavattu. Maailmanlaajuiset englanninoikeudet myyty. Amazonia kommentoitu Saksan Yleisradiolle. Kääntäjä Angela Plögerin valtionpalkintoa juhlistu. Kompastuttu lavan reunaan ja kaaduttu kulttuuriministerin jalkoihin (selvin päin, WTF!). Esiinnytty kirkossa täpötäydelle seurakunnalle. Oltu kiistanalaista ja kontroversaalia kirjailijaa. Edustettu Lapin maagista realismia.”

YP onnittelee sekä Katjaa että Suomea hienosta esilläolosta – pienet mutta näyttävät horjdukset kuuluvat asiaan!

Hitaasti mutta varmasti kohenutuva väestön hyvinvointi taipuu huonosti uutiseksi, kirjoittaa **Pasi Nokelainen** Kehitys-lehdessä (3/2014):

”Ulkoministeriön heinä-

kuussa julkaiseman tutkimuksen mukaan seitsemän kymmenestä suomalaisesta uskoo, että äärimmäinen köyhyys on lisääntynyt maailmassa vuoden 1990 jälkeen. Vastaavasti kahdeksan kymmenestä suomalaisesta luulee, että alle puolet kehitysmaiden lapsista aloittaa peruskoulun.

Todellisuudessa äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten suhteellinen osuus ja heidän absoluuttinen määränsä ovat laskeneet rajusti. Nyt myös melkein kaikki maailman lapset pääsevät aloittamaan peruskoulun.

Siinä, että huonot uutiset korostuvat, ei ole sinänsä mitään uutta, mutta suomalaisten mediatalojen ahdinko on kärjistännyt ilmiötä entisestään. Aiempaa pienemmällä henkilökunnalla ja kovemmassa kiireessä pystytään kertomaan vain 'pakolliset' uutiset, ja niitä ovat tällä hetkellä Ukraina, Isis ja Ebola.

Tilannetta kärjistää myös uutisointitavan muuttuminen. Nyt panostetaan reaaliaikaiseen läsnäoloon ja kysytään, mitä tapahtuu juuri nyt.

Ihmisten hyvinvoinnin ja oikeuksien parantuminen taipuu varsin huonosti valtavirran kerroonaksi. Ainakin minun on vaikea kuvitella tilannetta, jossa kirjeenvaihtaja selostaa suorassa lähetyksessä, kuinka köyhyys vähenee juuri kyseisellä hetkellä.”

Kuten kesäkuun YP:ssä jo ennakointiin, emerituskansleri, selvitysmies **Kari Raivio** on päättänyt esittämään, että valtioneuvostoon perustettaisiin tiede-neuvonantajan posti:

”Valtioneuvoston tiede-neuvonantaja antaisi tiedeyhteisölle kasvor’, kuvailee Raivio uutta toimijaa, joka ei itse olisi välttämättä minkään erityistieteen asiantuntija tai besserwisser, vaan pikemminkin luotettava ja puolueeton välittäjä, johon niin tieteentekijät kuin päättäjätkin voisivat ehdottomasti luottaa.

Tiede-neuvonantajasta voitaisiin käyttää englanninkielistä termiä 'honest broker' eli rehellinen välittäjä.

Valtioneuvosto valitsisi tiede-neuvonantajan, mutta hänen toimikautensa tulisi olla hallituskautta pidempi, esimerkiksi viisi vuotta, Raivio tarkentaa Helsingin Sanomille.

Lisäksi jokaisessa ministeriössä pitäisi Raivion mukaan olla tohtoritasoinen tutkimusjohtaja.

Tiedeakatemiain neuvottelukuntaan Raivio perustaisi tiede-analyysiyksikön. Samaan paikkaan tulisi myös asiantuntijarekisteri, joka Raivion mukaan korvaisi 'päivystävät dosentit'.

Raivio korostaa, että uusi järjestelmä edellyttää virkamiehiltä asennemuutosta ja tiedelukutaitoa. Se tarkoittaa uskoa, että tiedolla on merkitystä sekä kykyä tunnistaa pätevä tutkimus.” (HS 9.10.2014)

Jos Raivion kunnianhimoisen malli toteutuu, ainakin dosentit huokaissevat helpotuksestaan – ei enää pitkiä päivystysvuoroja odottaen milloin puhelin soi ja käy uninen kutsu aamu-TV:n sohvalle.

Maailmassa julkaistaan vuosittain yli miljoona tieteellisen ennakkoarvioinnin läpikäynyttä julkaisua ja Suomessakin usei-

ta tuhansia. Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) on nyt kehittänyt vertaisarvioituille julkaisuille tarkoitetun tunnuksen. Tunnus on TSV:n rekisteröimä tavaramerkki, jolla tiedekustantajat voivat merkitä julkaisemansa tieteellisen ennakkoarvioinnin läpikäyneet artikkelit ja kirjat. Tunnus kertoo, että kyseisen julkaisun vertaisarviointi on toteutettu kansainvälisen tieteellisen noudattamisen laadullisten ja eettisten vaatimusten mukaisesti. Tunnus, jota YP:kin aikoo jatkossa vertaisarvioitujen artikkeleidensa yhteydessä käyttää, näyttää tältä:

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen (yhteiskuntapolitiikka@thl.fi).